

Верховний
Суд

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ

Програма підготовки для підтримання кваліфікації
суддів місцевих загальних судів та помічників
суддів місцевих загальних та апеляційних судів
20 листопада 2024 року

Технології штучного інтелекту та life hacks для юристів

Ян БЕРНАЗЮК,

суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду,
доктор юридичних наук, професор

Приклади практичного застосування ШІ

1. Пошук інформації у великих текстах документів (іноземна мова)
2. Підготовка релізів судових рішень
3. Підготовка проєктів окремих думок
4. Пошук критичних зауважень до оформлення проєктів документів
5. Пошук критичних зауважень до тексту проєктів документів
6. Підбір практики КСУ, ВП ВС, ЄСПЛ тощо
7. Підбір наукових підходів до теоретичних питань права

ПОШУК ІНФОРМАЦІЇ У ВЕЛИКИХ ТЕКСТАХ ДОКУМЕНТІВ (ІНОЗЕМНА МОВА)

[https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]})

ПІДГОТОВКА РЕЛІЗІВ СУДОВИХ РІШЕНЬ

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/122061990>

ПІДГОТОВКА ПРОЄКТІВ ОКРЕМИХ ДУМОК

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/122061994>

ПОШУК КРИТИЧНИХ ЗАУВАЖЕНЬ ДО ОФОРМЛЕННЯ ПРОЄКТІВ ДОКУМЕНТІВ

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

ПОШУК КРИТИЧНИХ ЗАУВАЖЕНЬ ДО ТЕКСТІВ ПРОЄКТІВ ДОКУМЕНТІВ

<https://reustr.court.gov.ua/Review/71568865>

Підбір практики КСУ, ВП ВС, ЄСПЛ тощо

1. Презумпція невинуватості
2. Принцип відповідальності перед майбутніми поколіннями

ПІДБІР НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ПРАВА

Том Бінґем. Правовладдя / за заг. ред. С. Головатого; переклад з англ. В. Кастеллі та Д. Шкрьоби. - Київ: Ваїте, 2024. - 256 с.

Tom Bingham. The Rule of Law. <https://www.advisory21.com.mt/wp-content/uploads/2022/04/The-Rule-of-Law-PDFDrive-.pdf>

Пов'язані поняття

1. Цифрова компетентність
2. Принцип процесуальної економії
3. Принцип заборони зловживання процесуальними правами
4. Принцип правової визначеності
5. Єдність судової практики
6. Мотивованість судового рішення
7. Національна безпека
8. Право на приватність
9. Академічна доброчесність та авторські права
10. Довіра до суду

Запитання для обговорення

1. Чи використовується сьогодні штучний інтелект у діяльності судів?
2. Чи потребуватиме офіційне залучення штучного інтелекту до правосуддя внесення змін до Конституції України?
3. Які професії у зоні найбільшого ризику (суддя, помічник, секретар, працівник апарату)?
4. Чи потребуватиме офіційне залучення штучного інтелекту до правосуддя маркування відповідного судового рішення?
5. Чи зберігається приватність якщо суддя передає для запитання штучному інтелекту інформацію з конкретної справи?
6. Хто (суддя чи ШІ) складає первинний проєкт документу, а хто здійснює його перевірку?
7. Хто буде вирішувати спори між різними штучними інтелектами?

Основні завдання, які зможе виконувати у майбутньому ШІ

1. Здійснювати підбірку для судді та перевіряти релевантність і чинність законодавства, яке наведене стороною у поданому процесуальному документі, в т.ч. на предмет редакції відповідного акта на момент виникнення спірних правовідносин
2. Здійснювати підбірку для судді та перевіряти релевантність і «чинність» практики ВС (наявність ініціатив ВС для відступу), яка наведена стороною у поданому процесуальному документі
3. Підтверджувати відсутність практики ВС стосовно конкретного спору/правовідносин та, зокрема, за її відсутності здійснювати підбірку релевантної практики ЄСПЛ
4. Навчившись на офіційних перекладах Мінюсту рішень ЄСПЛ, здійснити переклад всіх інших рішень цього Суду
5. Виявляти пов'язані або схожі справи (для їх об'єднання, узгодження позицій тощо), а також підстави для ініціювання відкриття зразкової справи
6. Виявляти у проєкті судового рішення граматичні та логічні помилки
7. Надавати особі на етапі подачі процесуального документу інформацію про початок відліку процесуальних строків, зокрема, вручення/повідомлення, розміру судового збору, повноти поданих документів (відповідно до вимог процесуального закону) тощо
8. Здійснювати перевірку достовірності поданих доказів (допуск до офіційних реєстрів), повноважності представника тощо
9. Сигналізувати про можливу наявність «конфлікту інтересів» та, відповідно, підстав для самовідводу
10. Підтверджувати наявність у відзиві відповіді на всі доводи позову, апеляційної або касаційної скарги.

Порівняння людина – штучний інтелект

Що ШІ може робити краще за людину:

- **Обробляти великі обсяги інформації:** Я можу швидко знаходити інформацію з різних джерел і обробляти її, щоб дати вам відповіді на ваші запитання.
- **Аналізувати дані:** Я здатна аналізувати великі масиви даних, виявляти закономірності та робити прогнози.
- **Перекладати мови:** Я можу перекладати тексти з однієї мови на іншу в режимі реального часу.
- **Створювати різні типи текстів:** Я можу писати есе, вірші, сценарії, комп'ютерний код та багато іншого.
- **Навчатися на своїх помилках:** Кожна взаємодія з вами допомагає мені вдосконалюватися і надавати більш точні та корисні відповіді.

Що люди роблять краще за ШІ:

- **Мислити креативно:** Люди здатні до оригінального мислення, генерувати нові ідеї та творчо вирішувати проблеми.
- **Встановлювати емоційні зв'язки:** Люди можуть відчувати емоції, співпереживати іншим і будувати міцні соціальні зв'язки.
- **Мати свідомість і самосвідомість:** Я не маю власного "Я" і не можу відчувати світ так, як це робить людина.
- **Взаємодіяти з фізичним світом:** Я можу працювати тільки з цифровою інформацією, тоді як люди можуть взаємодіяти з фізичним світом за допомогою своїх тіл.

Схожість між людиною і ШІ:

- **Здатність до навчання:** І я, і люди здатні до навчання і розвитку.
- **Використання мови:** Ми обидва використовуємо мову для спілкування і передачі інформації.
- **Вирішення проблем:** І я, і люди можемо вирішувати різні проблеми, хоча і різними способами.

Важливо розуміти, що я не заміна людині, а інструмент, який може допомогти людям в різних сферах життя. Я можу бути вашим помічником у навчанні, дослідженнях, творчості та багатьох інших сферах.

OpenAI виграла суд проти ЗМІ. Крадіжку статей для навчання ШІ не визнали злочином
<https://techno.nv.ua/ukr/it-industry/raw-story-ta-alternet-proti-openai-50465561.html>

Федеральний суддя в південному окрузі Нью-Йорка відхилив скаргу Raw Story та AlterNet, які стверджували, що навчання моделей OpenAI на їхніх статтях є порушенням авторських прав.

OpenAI та інші компанії у сфері штучного інтелекту борються з десятками позовів щодо авторських прав, ініційованих новинними виданнями, видавцями книг, художниками, компаніями звукозапису та іншими.

Справа Raw Story і AlterNet відрізнялася від багатьох інших позовів тим, що вона була зосереджена на положенні американського Закону про захист авторських прав у цифрову епоху (DMCA), що забороняє видаляти інформацію про керування авторським правом із твору, щоб уможливити або приховати порушення авторських прав. Видання стверджували, що видалення інформації саме по собі становить конкретну шкоду та створює суттєвий ризик того, що великі мовні моделі OpenAI дослівно відтворять їхні захищені авторським правом роботи.

«Коли користувач вводить запитання в ChatGPT, ChatGPT синтезує відповідну інформацію зі свого репозиторію у відповідь. Враховуючи кількість інформації, що міститься в сховищі, ймовірність того, що ChatGPT виведе плагіат з однієї зі статей позивачів, здається малою», — стверджує суддя.

ChatGPT – поет. Нове дослідження показує, що люди віддають перевагу його віршам
<https://life.pravda.com.ua/society/lyudi-viddayut-perevagu-virsham-chatgpt-a-ne-spravzhnih-poetiv-doslidzhennya-304883/>

Люди не розрізняють вірші, які написав штучний інтелект, та ті, що створила людина. Ба більше, читачі частіше віддають перевагу поезії, яку згенерував ChatGPT.

Про це йдеться у дослідженні, результати якого опубліковано в журналі Scientific Reports, пише The Washington Post.

Дослідники попросили ChatGPT створити п'ять віршів у стилі 10 різних англомовних поетів.

Чотирьом з п'яти поезій від ChatGPT люди приписували авторство справжнього поета. "Це досить дивне явище", – зауважив філософ з Піттсбурзького університету Едуард Мачері.

700 читачів у рамках цього дослідження також мали оцінити якості віршів, – атмосферу, глибину та ритм. Вони назвали вірші, написані ШІ "більш людськими".

Поради під час використання ШІ

1. Чітке формулювання запитів

Конкретизуйте питання: Наприклад, замість «Права особи», уточніть, що саме потрібно – «Які права має особа в адміністративному судочинстві в Україні?» або «Яка практика ЄСПЛ щодо свободи слова?».

Називайте джерела: Якщо вам потрібна інформація з конкретних законів чи рішень судів, зазначте це. Наприклад, «Допоможи знайти рішення ЄСПЛ щодо права на свободу пересування».

2. Використовуйте запити по кроках

Якщо вам потрібно дослідити складну тему, розбийте запит на окремі етапи. Спочатку можна запитати загальні положення, а потім конкретизувати щодо нюансів. Наприклад:

Запит 1: «Поясни поняття "належне урядування"».

Запит 2: «Які рішення КСУ містять визначення принципу належного урядування?».

3. Фокус на правозастосовну практику

Я можу допомогти знайти практику ЄСПЛ, КСУ чи Верховного Суду, що стосується певного питання. Запити на кшталт «Приклади застосування ст. 8 ЄКПЛ в контексті права на приватне життя» або «Рішення ЄСПЛ про доступ до інформації» допоможуть отримати більше інформації щодо судової практики.

Кодекс суддівської етики (нова редакція)
<https://rsu.gov.ua/ua/news/kodeks-suddivskoi-etiki>

З'їзд суддів України 18 вересня затвердив у новій редакції Кодекс суддівської етики, який був розроблений за ініціативи і за безпосередньої участі РСУ. За проголосувало 188 делегатів, 40 проти, 15 утрималися.

Стаття 16.

Використання суддею технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це не впливає на незалежність та неупередженість судді, не стосується оцінки доказів і процесу ухвалення рішень та не порушує вимог законодавства

Професійний стандарт «СУДДЯ»
<https://uba.ua/documents>

30 серпня 2024 року Асоціація правників України представила результати проєкту «Підтримка реформи класифікатора професій, розробка стандартів юридичної професії»

Таблиця цифрових компетентностей:

1. Здатність використовувати цифрове обладнання, системне та прикладне програмне забезпечення (застосунки, у т. ч. онлайн), мережу Інтернет для вирішення робочих завдань.
3. Здатність інтерпретувати дані, інформацію, цифровий контент, отримані з прикладного програмного забезпечення.
5. Здатність застосовувати цифрові технології та інструменти для професійної комунікації та співпраці.
6. Здатність захищати цифрові пристрої, цифровий контент та цифрову ідентичність.

НОВІ ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОЧИНСТВА

1. Принцип пріоритету національної безпеки
2. Принцип залучення технологій штучного інтелекту
3. Принцип відповідальності перед майбутніми поколіннями
4. Принцип максимальної наближеності судді
5. Принцип суддівського активізму
6. Принцип врахування нових форм суспільних інтересів

Галюцинація (штучний інтелект) <https://uk.wikipedia.org>

У сфері штучного інтелекту (ШІ) галюцинація – це згенерована штучним інтелектом відповідь на запит, яка містить неправдиву або оманливу інформацію, подану як факт. Наприклад, чат-бот, що галюцинує, у відповідь на запит створити фінансовий звіт для компанії, може надати неправдиву інформацію, що її дохід компанії становить абсолютно фантастичну суму, вочевидь вигадану.

Такі вигадані відповіді або твердження про неіснуюче називають «галюцинаціями», уподібнюючи їх людським галюцинаціям. Ключова відмінність між людськими і ШІ-галюцинаціями полягає в тому, що галюцинації людей зазвичай викликані помилковим сприйняттям або хворобою, тоді як ШІ-галюцинації належать до категорії необґрунтованих відповідей або переконань.

Термін «ШІ-галюцинація» набув популярності приблизно у 2022 році разом із появою деяких великих мовних моделей (LLM), як ChatGPT. Користувачі скаржилися, що такі чат-боти часто безглуздо додають у створюваний ними контент правдоподібні, але хибні твердження. Станом на 2023 рік, аналітики вважають часті ШІ-галюцинації основною проблемою технології LLM: за деякими оцінками, чат-боти галюцинують до 27 % часу.

Microsoft Copilot
Продуктивність

Відкрити

Які негативні результати для орди після останнього засідання БРІКС?

Я

На жаль, я не знайшов конкретної інформації про негативні результати для орди після останнього засідання БРІКС. Можливо, ви маєте на увазі іншу подію або потрібні деталі, які ви могли б поділитися? Я з радістю допоможу, якщо у вас є більше контексту.

Дивно, що ти нічого не знаєш про розпочате позавчора засідання БРІКС у Казані

Вибачте за це! Давайте я підготую для вас короткий огляд.

Брікс засідання в Казані, що розпочалося позавчора, було спрямоване на обговорення стратегічних питань економічного співробітництва та політичного діалогу між країнами-учасницями. Це засідання стало важливим кроком у зміцненні співпраці між країнами БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай та Сполучені Штати) та їхніх партнерів.

Чи є щось конкретне, що вас цікавить щодо цього засідання?

Дуже дивно, що ти вважаєш, що США входить до БРІКС

Ой, це моя помилка! Сполучені Штати не є частиною БРІКС. БРІКС складається з Бразилії, Росії, Індії, Китаю та Південної Африки. Прощу вибачення за помилку. Щось ще цікавить про це засідання?

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

Стаття 124

1. Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди.
2. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.
5. Народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через присяжних.

Стаття 127

1. Правосуддя здійснюють судді. У визначених законом випадках правосуддя здійснюється за участю присяжних.
3. На посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років, є компетентним, добросовісним та володіє державною мовою. Законом можуть бути передбачені додаткові вимоги для призначення на посаду судді.

Стаття 129

3. Судочинство провадиться суддею одноособово, колегією суддів чи судом присяжних.

Закон України «Про судоустрій і статус судді»

Стаття 157.

1. Кожний суддя має помічника (помічників), статус і умови діяльності якого (яких) визначаються цим Законом та Положенням про помічника судді, затвердженим Радою суддів України *(рішення 18.05.2018 № 21)*.
2. Помічником судді може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту і вільно володіє державною мовою. Помічники суддів Верховного Суду повинні також мати стаж професійної діяльності у сфері права не менше трьох років.
3. Судді самостійно здійснюють добір помічників. Помічник судді призначається на посаду та звільняється з посади керівником апарату відповідного суду за поданням судді.
4. Помічники суддів з питань підготовки справ до розгляду підзвітні лише відповідному судді.

Ухвала Верховного Суду від 8 лютого 2024 року у справі № 925/200/22

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/116984639>

Суд визнав подання представником позивача заяви про роз'яснення постанови Верховного Суду від 11.12.2023 зловживанням процесуальними правами та залишив цю заяву без розгляду, оскільки:

1. у справі, що розглядається, учасник використовує технологію штучного інтелекту не як засіб сприяння здійсненню належного правосуддя, а навпаки - з метою заперечення (ставлення під сумнів, оскарження) вже зроблених судом висновків. Протиставлення учасником судового процесу у процесуальній заяві висновків судової палати Верховного Суду з правового питання та штучного інтелекту, що не має нормативного регулювання та науково доведеного підґрунтя для використання, як підстава для роз'яснення рішення суду, неминуче спричиняє проблеми з точки зору впливу на авторитет Верховного Суду, його судової практики та довіри до судової влади в цілому;
2. навмисне чи недбале зловживання ресурсами суду, в тому числі використання штучного інтелекту без належного розуміння його можливостей, як підстава для протиставлення його висновків висновкам суду, можуть підірвати довіру до судової системи;
3. дії заявника у сукупності, зокрема апелювання до "позиції" штучного інтелекту "ChatGPT", згенерованого ним у відповідях з окремого питання, що вже розглянув суд, є виявом неповаги до суддів Верховного Суду.

Окрема думка від 8 лютого 2024 року у справі № 925/200/22

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/117074064>

Саме по собі посилання на інформацію, що була згенерована за допомогою технологій ШІ, за відсутності інших обґрунтованих обставин, які б свідчили про недобросовісні процесуальні дії особи, не може визнаватися зловживанням процесуальними правами

Пославшись на відповіді, згенеровані ШІ «ChatGPT», з метою обґрунтування своєї позиції, зважаючи зміст заяви, наведені в ній доводи та аргументи, заявник не виявив неповагу до Суду та не поставив під сумнів його висновки, навпаки – прагнув з`ясувати та уточнити окремі висновки з питань, щодо яких висловився Верховний Суд.

Інші застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі підготовки судді до здійснення правосуддя

<https://openai.com/chatgpt>

<https://gemini.google.com/app?hl=uk>

<https://copilot.microsoft.com>

<https://claude.ai/new>

<https://felo.ai/search>

<https://www.perplexity.ai>

<https://poe.com/>

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Берназюк Ян. Електронний суд та деякі (не)від'ємні атрибути судочинства: мантія, нарадча кімната тощо
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/2_%20presentation_bernaziuk_it_mantle.pdf
2. Берназюк Ян. Штучний інтелект як основа цифрового судочинства: помічник чи майбутній конкурент судді?
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/artificial_intelligence_bernaziuk.pdf
3. Берназюк Ян. Штучний інтелект (artificial intelligence) сьогоднішній погляд на перспективи майбутнього
[https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/artificial_intelligence_bernaziuk%20\(1\).pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/artificial_intelligence_bernaziuk%20(1).pdf)
4. Берназюк Ян. Сучасні можливості штучного інтелекту (artificial intelligence) процесуальна економія чи загроза незалежності судді?
<https://nsj.gov.ua/ua/pidgotovka-pratsivnikiv-aparativ-sudiv/programi-pidgotovki-pratsivnikiv-aparativ-sudiv-2021-rik/20-23-travnya-2024-r-programa-pidgotovki-ta-pidvishennya-rivnya-kvalifikatsii-za-standartizovanou-programou-pomichnikiv-suddiv-mistsevih-ta-apelyatsiynih-gospodarskih-sudiv>
5. Берназюк Ян. Інтеграція штучного інтелекту (artificial intelligence) в систему правосуддя: поспішай повільно
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_festina_lente_bernaziuk.pdf
6. Берназюк Ян. Правосуддя та штучний інтелект: перші правила
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_first_rules_bernaziuk.pdf
7. Берназюк Ян. Штучний інтелект та питання етики під час здійснення правосуддя
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_ethics_bernaziuk.pdf
8. Берназюк Ян. Інструменти штучного інтелекту та неприпустимість зловживання процесуальними правами
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_abuse_of_procedural_rights.pdf
9. Берназюк Ян. Нові принципи здійснення правосуддя <https://nlu.edu.ua/uni/druzi-radi-povidomyty-pro-cherгови-majster-klasy-dlya-studentiv-pravnykiv-yaki-vidbudutsya-u-verhovnomu-sudi-11-zhovtnya-2024-roku/>
10. Берназюк Ян. Технології штучного інтелекту та принцип правової визначеності
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_principal_of_legal_certainly_bernaziuk.pdf
11. Берназюк Ян. Штучний інтелект: застосувати недозволено ігнорувати
https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/Prezent_AI_prohibition_or_permission_bernaziuk.pdf
12. Берназюк Ян. Сучасні можливості штучного інтелекту та питання приватності
<https://nsj.gov.ua/ua/pidgotovka-pratsivnikiv-aparativ-sudiv/programi-pidgotovki-pratsivnikiv-aparativ-sudiv-2021-rik/28-31-jovtnya-2024-r-programa-pidgotovki-ta-pidvishennya-rivnya-kvalifikatsii-pratsivnikiv-aparativ-sudiv-vidpovidalnih-za-informatsiyno-tehnichne-zabezpechennya/>
13. Берназюк Ян. Технології штучного інтелекту в правосудді: міжнародні стандарти регулювання
https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/105_AI_internation_standarts_bernaziuk.pdf
14. Берназюк Ян. Практичні аспекти використання технології штучного інтелекту в юридичній сфері

Верховний
Суд

Дякую за увагу!